Carl Henrik Knutsen

DEMOKRATI og DIKTATUR

FAGBOKFORLAGET

DEMOKRATI
og
DIKTATUR

Carl Henrik Knutsen

DEMOKRATI og DIKTATUR

FAGBOKFORLAGET

Copyright © 2021 by
Vigmostad & Bjørke AS
All Rights Reserved

ISBN: 978-82-450-3946-7
1. utgave, 1. versjon 2021
E-utgaven er basert på 1. trykte utgave: ISBN 978-82-450-3262-8

Elektronisk tilrettelegging: John Grieg, Bergen
Forsidedesign ved forlaget
Forsiden: Protester i Santiago, Chile 1.11.2019.
Foto: Jeremias Gonzalez / NurPhoto via Getty Images

Boken er utgitt med støtte fra Kunnskapsdepartementet
ved Lærebokutvalget for høyere utdanning.

Spørsmål om denne boken kan rettes til:
Fagbokforlaget
Kanalveien 51
5068 Bergen
Tlf.: 55 38 88 00
e-post: fagbokforlaget@fagbokforlaget.no
www.fagbokforlaget.no

Materialet er vernet etter åndsverkloven.
Uten uttrykkelig samtykke er eksemplarfremstilling
bare tillatt når det er hjemlet i lov eller avtale med Kopinor.

Til Angélique

Forord

Forfattere bruker ofte å skrive i forordet at boken er resultatet av en lang og tung prosess. I dette tilfellet må påstanden kvalifiseres: Å skrive denne boken kan umulig betegnes slik – det har tvert imot vært fryktelig morsomt, og det har gått relativt raskt. Tusen takk til familien min – Angélique, Carl Frederik og Caroline – som har holdt ut med at jeg sniker meg unna på kveldstid eller på søndag formiddag for å skrive om demokratier og diktaturer. Jeg vil også rette en stor takk til Fagbokforlaget, og spesielt min redaktør og kontakt i forlaget, May Helene Solberg, for å ha hatt troen på og bidratt til å inspirere dette prosjektet. May Helene har vært svært viktig både som motivator og rådgiver i denne prosessen, og hun har gitt svært grundige kommentarer og mange konkrete forslag til forbedringer i hele teksten. Hun skal ha mye av æren for at dette bokprosjektet ble realisert og at sluttproduktet ble så godt som det ble. Jeg er også svært takknemlig for skrivestipendet fra Fagbokforlaget, som gjorde det enklere å prioritere det viktige arbeidet med å skrive en bok om demokrati og diktatur på norsk (blant andre viktige og tidkrevende forsknings-, formidlings- og undervisningsoppgaver). En ekstra stor takk rettes til Sirianne Dahlum, Bjørn Erik Rasch og Tore Wig for å ha lest grundig gjennom førsteutkastet til boken og gitt svært grundige og gode tilbakemeldinger. Manuset ble mye bedre etter at kommentarene og forslagene deres ble inkorporert. Tusen takk også til Harald Eia for kommentarer og innspill.

Tiden jeg har brukt på å studere og lære om alle fenomenene som jeg her skriver om, er naturligvis svært mye lengre enn tiden det tok å skrive selve boken, selv om det fortsatt blir feil å kalle denne lengre prosessen tung. Jeg har vært så heldig å få forske aktivt på mange av de spennende temaene og spørsmålene som tas opp i bokens ulike kapitler, noe som reflekteres i de mange referansene til studier jeg selv har vært med på. Dette kan selvsagt tolkes som et tegn på et litt for oppblåst selvbilde, og det kan jo være noe i den tolkningen. En hyggeligere tolkning er at denne boken virkelig representerer forskningsbasert formidling, og at jeg har valgt å fokusere på temaer og studier jeg kjenner grundig til.

Tematikken som blir tatt opp i kapittel 6 – de økonomiske konsekvensene av demokrati og diktatur – er den jeg lengst har hatt et forhold til, og som jeg har jobbet mest med. Min bacheloroppgave i statsvitenskap (2004), samt masteroppgavene i henholdsvis statsvitenskap (2006) og samfunnsøkonomi (2007), omhandlet dette temaet. Det samme gjelder ph.d.-avhandlingen min i statsvitenskap fra 2011 og en lang rekke forskningsartikler som jeg enten har skrevet alene eller sammen med dyktige kolleger. Jeg har også lenge vært brennende opptatt av hvordan man kan og bør definere og måle demokrati og diktatur. Dette var blant annet temaet for min aller første internasjonale forskningsartikkel fra 2010, og det er utgangspunktet for mitt arbeid med det såkalte Varieties of Democracy-prosjektet (V-Dem) som jeg er med på å lede, og som jeg skriver om spesielt i kapittel 2 og 3. I senere år har jeg også jobbet mye med ulike årsaker til regimeendring og regimestabilitet både i demokratier og diktaturer, og her har jeg hatt en lang rekke samarbeidspartnere. Mange av disse artiklene danner utgangspunkt for ulike diskusjoner i denne boken. Jeg refererer spesielt til funn fra regresjonsanalyser og andre mer komplekse statistiske analyser gjort i disse artiklene, blant annet fordi jeg da unngår å inkludere denne typen systematiske analyser i boken. Interesserte lesere henvises til å søke opp referansene og fordype seg i disse studiene, som gir empirisk belegg for påstandene som fremmes her.

I løpet av tiden min som forsker har jeg lært enormt mye av veiledere, veiledningsstudenter, vitenskapelige assistenter, gode kolleger og ikke minst medforfattere. Det er på sin plass å takke dere alle for deres indirekte – men ikke desto mindre viktige – bidrag til denne boken. Det er for mange personer til at jeg kan liste opp alle i dette forordet. Noen bør likevel fremheves spesielt. Denne boken kunne ikke ha blitt til uten deres viktige bidrag til medforfattede studier, innsamling av data og mange fruktbare samtaler om hvordan demokratier og diktaturer fungerer. Spesielt vil jeg her rette en stor takk til mine fantastiske kolleger ved Universitetet i Oslo, PRIO og andre institusjoner som har vært med på å samskrive en eller flere av artiklene som jeg trekker tungt på i ulike kapitler i denne boken, nemlig Sirianne Dahlum, Vilde Lunnan Djuve, Haakon Gjerløw, Håvard Hegre, Håvard Mokleiv Nygård, Magnus Bergli Rasmussen, Espen Geelmuyden Rød, Simone Wegmann og Tore Wig. Dere er alle en fryd å jobbe med!

Videre må jeg rette en stor takk til den store internasjonale gjengen bak V-Dem, ikke minst for god innsats og flott samarbeid med å samle inn data, men også for medforfatterskap på flere studier som jeg trekker på i denne boken. Denne gjengen er også for stor til å liste opp, men jeg vil spesielt fremheve de andre «V-Dem PIs» – Michael Coppedge, John Gerring, Staffan Lindberg, Svend-Erik Skaaning og Jan Teorell. Jeg har lært mye av dere alle sammen!

Endelig vil jeg rette nok en takk til familien min for de flotte hverdagene vi har sammen, men også for å ha lyttet til og diskutert demokratiforskning med meg (selv når dere heller har lyst til å se på Netflix eller gjøre noe annet morsomt). Dere er en tålmodig og flott gjeng! Denne boken hadde ikke blitt til uten dere, og spesielt ikke uten Angélique, som denne boken er dedisert til.

Oslo, 3. januar 2021
Carl Henrik Knutsen

Innhold

Kapittel 1
Hva er demokrati og diktatur? 13
1.1 Mathieu Kérékou og Louis Napoleon – diktatorer og demokratisk valgte ledere 13
1.2 Politisk regime og regimetype 19
1.3 Minimalistiske, institusjonelle demokratiforståelser: Konkurransedemokrati 23
1.4 Demokrati i to dimensjoner: Konkurranse og deltakelse 26
1.5 Maksimalistiske demokratibegrep og substansielle demokratidefinisjoner 31
1.6 Vanlige varianter av tykkere demokratibegrep 35
i. Liberalt demokrati 37
ii. Deltakerdemokrati 38
iii. Deliberativt demokrati 38
iv. Egalitært demokrati 39

Kapittel 2
Hvordan måler vi demokrati og diktatur? 41
2.1 Dikotome demokratimål: ACLP/DD og BMR 43
2.2 Kontinuerlige demokratimål: Polity og Freedom House 47
2.3 Polyarchy-indeksen fra V-Dem 56
2.4 Ulike demokratibegrep krever ulike mål: Tykkere demokratiindekser fra V-Dem 63
i. Liberal komponent 65
ii. Deltakende komponent 66
iii. Deliberativ komponent 67
iv. Egalitær komponent 68
2.5 Et diktatur kan være så mangt: Autokratitypologier 69

Kapittel 3
Demokratiets historie fra 1789 og til i dag 75
3.1 Demokratibølger globalt og regionalt 75
3.2 Mer nyanserte trender: Institusjonell utvikling gjennom den moderne historien 92
3.3 Flere bølger? Hvordan regimer har brutt sammen 98

Kapittel 4
Årsaker til demokrati og diktatur I: Økonomisk utvikling og ulikhet 103
4.1 Økonomisk utvikling 104
4.2 Strukturelle forhold i økonomien 112
4.3 Kortsiktige økonomiske endringstrekk 115
4.4 Ulikhet 118

Kapittel 5
Årsaker til demokrati og diktatur II: Institusjoner og kultur 125
5.1 Institusjoner I: Presidenter, parlamenter og demokratisk stabilitet 126
5.2 Institusjoner II: Autokratitype og demokratisering 129
5.3 Institusjoner III: Valg i diktaturer og demokratisering 132
5.4 Kultur I: Liberale verdier i befolkningen og demokrati 136
5.5 Kultur II: Religion og demokratisering 140

Kapittel 6
Konsekvenser av demokrati og diktatur I:
Økonomisk vekst og infrastruktur 145
6.1 Skyskrapere og andre hvite elefanter 146
6.2 Diktaturer, investeringer og industrialisering 149
6.3 Demokrati og økonomisk vekst 153
6.4 Dum politikk i diktaturer, og demokratiet som sikkerhetsnett 163

Kapittel 7
Konsekvenser av demokrati og diktatur II:
Utjevning, utdanning og helse 175
7.1 Demokrati og utdanning 177
7.2 Demokrati og «menneskelig utvikling» 181
7.3 Demokrati, omfordeling og ulikhet 184
7.4 Fordelingspolitikk i diktaturer 190

Kapittel 8
Konklusjon 195
8.1 Sammendrag 196
8.2 Demokratiforskningen – hvor står den, og hvor går den? 200
8.3 Utvikling på data- og metodefronten 201
8.4 Hvilke temaer forsker demokratiforskere på? 204
8.5 To store utfordringer for forskning på demokrati 205

Litteratur 209

Kapittel 1

Hva er demokrati og diktatur?

1.1 Mathieu Kérékou og Louis Napoleon – diktatorer og demokratisk valgte ledere

Benin er en tynn stripe av et vestafrikansk land klemt inne mellom Togo og Nigeria, med omtrent 10 millioner innbyggere. Her var militæroffiseren Mathieu Kérékou president fra 1972 til 1991 og deretter fra 1996 til 2006. Dermed var han den mest sentrale politiske figuren i Benin etter landets selvstendighet fra det franske kolonistyret i 1960, med to lange perioder som president. Hvorfor er han en relevant type å omtale i et kapittel om hva demokrati og diktatur er?

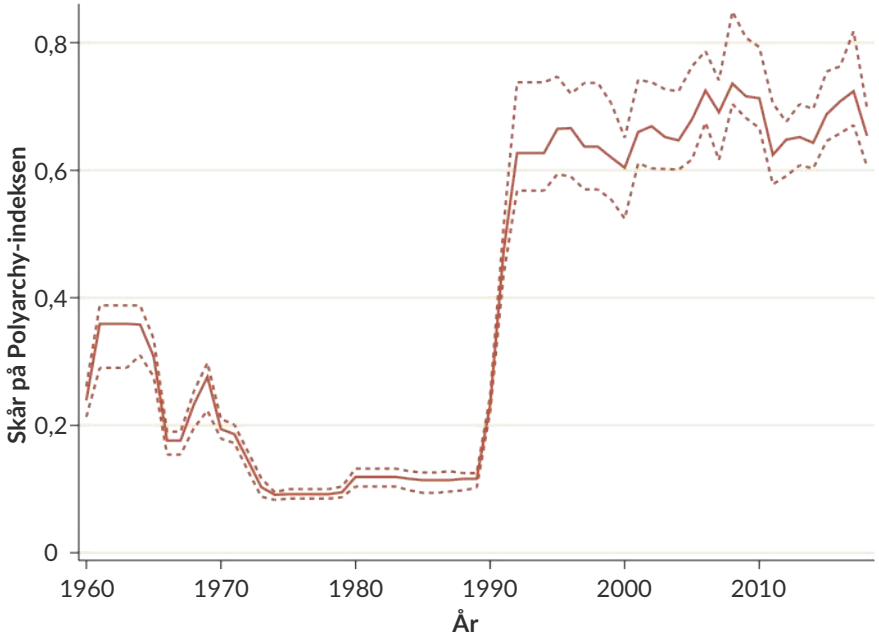
Kérékou er interessant fordi han ledet både et diktatorisk og et demokratisk regime i landet – han var både diktator og demokratisk valgt leder i Benin. Så sent som i 1989 svarte han på streiker og gryende masseprotester med brutal undertrykkelse, som ledet til arrestasjoner og dødsfall (Allen 1992: 47). Noen år senere tjente han som leder for en demokratisk valgt regjering. Dette eksemplet slår bena under en utbredt forestilling om at demokratiske ledere alltid er moralsk overlegne de «onde» diktatorene. Hva var det så som skilte Kérékous to presidentperioder?

På slutten av 1980-tallet og begynnelsen av 1990-tallet var Benin preget av streiker (blant universitetsstudenter, lærere og byråkrater) og masseprotester som skulle undergrave fundamentet for Kérékous sosialistiske ettpartiregime. Satt under massivt press kom den gamle diktatoren med en overraskende kunngjøring 5. desember 1989: Regimepartiet (People's Revolutionary Party of Benin) gikk bort fra sin ideologiske tilknytning til marxist-leninismen. 9. desember

samme år aksepterte han overgangen fra ettparti- til flerpartiregime og frie valg (Bratton og van de Walle 1997: 1). En stor nasjonal konferanse ble avholdt i februar 1990 med deltakere fra ulike organisasjoner, opposisjonsgrupperinger og samfunnslag. Deltakerne på denne konferansen vedtok etter hvert å erklære den gamle grunnloven ugyldig. En ny grunnlov trådte i kraft, og ulike sivile rettigheter fikk sterkere beskyttelse. Videre ble det i begynnelsen av 1991 avholdt parlaments- og presidentvalg, der Kérékou tapte for Nicéphore Soglo. Kérékou aksepterte nederlaget og uttrykte anger og vilje til å endre seg (Bratton og van de Walle 1997: 2). Dermed var Benins overgang til et demokratisk regime fullbyrdet. Ved neste valg i 1996 kom Kérékou tilbake og vant.

I løpet av et svært kort tidsrom ble Benin dermed et av de tidligste eksemplene på demokratisering i Afrika sør for Sahara, igangsatt av folkelig mobilisering og videreutviklet gjennom den nasjonale konferansen (et eksempel som ble etterlignet av andre afrikanske land som demokratiserte senere på 1990-tallet). Den demokratiske styreformen har overlevd i flere afrikanske land, man har hatt brukbar beskyttelse av ulike politiske og sivile rettigheter, og sittende regjeringer går frivillig av ved valgnederlag – noe som er et sentralt kjennemerke på et velfungerende demokrati (Przeworski mfl. 2000).

Disse trekkene – frie flerpartivalg samt beskyttelse av sivile rettigheter (for eksempel knyttet til organisasjonsfrihet og ytringsfrihet) – er blant de mest sentrale når forskere skal definere hva et demokrati er, og hvordan det skiller seg fra et diktatur. Dette fremgår også av Benins skår på den såkalte Polyarchy-indeksen i datasettet fra Varieties of Democracy (V-Dem) (Coppedge mfl. 2019a). Polyarchy-indeksen er ett av flere demokratimål som vil bli beskrevet grundigere i delkapittel 2.3. Her skal det bare nevnes at Polyarchy kan variere mellom 0 (minst demokratisk) og 1 (mest demokratisk), og at den er et godt mål på såkalt valgdemokrati. Med *valgdemokrati* mener vi politiske systemer der det er reell konkurranse om makten ved valg (opposisjonen har en god sjanse til å vinne), og der store deler av befolkningen kan delta. De viktigste bestanddelene i den sammensatte Polyarchy-indeksen er mer spesifikke enkeltindikatorer på frie og rettferdige valg, ytringsfrihet, organisasjonsfrihet og stemmerett.

Figur 1 Benins skår på V-Dems Polyarchy-indeks fra 1960 til 2018.

Note: Den heltrukne linjen angir det såkalte punktestimatet (det beste anslaget på demokratiskåren i et gitt år), mens de stiplede linjene antyder usikkerheten i skåren på Polyarchy-indeksen ved å angi henholdsvis V-Dems «high code» og «low code» (±1 standardavvik). Se delkapittel 2.3 for detaljer om Polyarchy-indeksens oppbygning.

Figur 1 viser Benins Polyarchy-skår fra 1960 til 2018. Rett etter løsrivelsen fra kolonimakten Frankrike i 1960 økte Benins skår i en kort periode, før den sank på midten av 1960-tallet. Deretter gikk den noe opp på slutten av 1960-tallet, før den falt betydelig etter militærkuppet som brakte Kérékou til makten i 1972. Rundt midten av 1970-tallet var Benins skår på Polyarchy-indeksen nede på 0,09.[1] For å illustrere hvor udemokratisk denne skåren er: I 2018 var det bare

1 Legg imidlertid merke til de stiplede linjene i figur 1 – de angir usikkerheten rundt det beste estimatet på hva Polyarchy-skåren faktisk var på ethvert tidspunkt. Det er flere kilder til usikkerhet i demokratimål. Blant annet vil selv godt informerte eksperter vurdere lands politiske praksiser og hvor demokratiske de er, noe ulikt. Anslaget på usikkerheten i Polyarchy-indeksen skyldes i stor grad at ulike landeksperter som bidrar til V-Dem-kodingen, har ulike vurderinger på alt fra hvor frie og rettferdige valgene er, til hvor sterk beskyttelsen av ytringsfriheten er i praksis.

fem land i verden som hadde en skår på 0,09 eller lavere, nemlig Qatar, Nord-Korea, Kina, Eritrea og Saudi-Arabia.

Det mest iøynefallende med figur 1 er det dramatiske hoppet som skjer rundt 1990. Denne økningen i Polyarchy-skår er i tråd med beskrivelsene ovenfor av Kérékou-regimets fall og det nye demokratiske regimets fremvekst. I 1989 var Polyarchy-skåren til Benin fortsatt nede på svært lave 0,12, mens den i 1992 hadde steget til 0,63 – ikke langt bak etablerte demokratier med en lengre historikk med frie og rettferdige valg målt i det samme året, slik som Botswana (skår på 0,71), India (0,73), Japan (0,80) og Storbritannia (0,82). Noe variasjon til tross har Benin – også i årene der Kérékou har sittet som president etter å ha vunnet flerpartivalg – holdt seg ganske konsistent på Polyarchy-skårer mellom 0,6 og 0,7 og har i så måte fortjent å beholde demokrati-merkelappen.

Eksemplet Benin viser altså at land kan gå gjennom demokratiske endringer relativt raskt, men også at tidligere diktatorer kan bli demokratisk valgte ledere. Når det med demokratiseringen ble mindre undertrykkelse og sensur, var det ikke fordi «nye og snille» ledere tok over. Endringene i Benin kom heller av at det politiske systemet endret seg, og det nye systemet la helt andre føringer på hvordan lederne kunne og ville føre politikk og oppføre seg. Den samme lederen kan ha insentiver til å føre en ganske annen politikk når systemet rundt endrer seg.

Før vi går videre til de mer generelle definisjonene av demokrati og diktatur, skal vi kort se på et annet eksempel på en person som har fungert både som demokratisk valgt leder og diktator. Louis Napoleon (1808–1873), eller Napoleon III, var nevø av den enda mer kjente Napoleon Bonaparte. I 1848, som var et viktig år i europeisk demokratihistorie, ble Louis Napoleon valgt som den første presidenten av Den andre franske republikk, og han ble valgt inn med god margin. Valgene ble avholdt med allmenn stemmerett for menn og må anses som relativt demokratiske, iallfall om vi sammenligner med de fleste andre valg i verden på 1800-tallet.

Louis Napoleon skulle imidlertid komme til å gå i motsatt retning av Kérékou: Napoleons Frankrike beveget seg fra å være relativt demokratisk til å bli relativt autoritært. Ifølge den gjeldende grunnloven for Den andre franske republikk kunne presidenter kun sitte i én periode før de måtte gi fra seg makten. Som mange andre ledere både før og etter ham var imidlertid Louis Napoleon lite villig til å gi fra seg makten. Den 2. desember 1851 foretok han derfor det som

ofte kalles for «selvkupp» eller *autogolpe*. Han fikk potensielle motstandere arrestert og innførte streng sensur. Med en ny grunnlov fra 1852 konsentrerte han makten ytterligere i sine egne hender, og senere samme år ble han utpekt til keiser med tittelen Napoleon III. Han ble sittende ved makten til 1870, da hæren han ledet ble omringet av prøyssiske styrker under den fransk-prøyssiske krigen, og han måtte kapitulere.

Figur 2 Frankrikes skår på V-Dems Polyarchy-indeks fra 1789 til 1870.

Note: Den heltrukne linjen angir «beste gjetning»/punktestimatet, mens de stiplede linjene antyder usikkerheten i skåren på Polyarchy-indeksen ved å angi henholdsvis V-Dems «high code» og «low code» (± 1 standardavvik).

Frankrikes skår på V-Dems Polyarchy-indeks fra 1789 til 1870 er angitt i figur 2. I revolusjonsåret 1848 skåret Frankrike 0,36 på indeksen, opp fra 0,22 i 1847. Frankrike holdt dermed den høyeste Polyarchy-skåren i verden i 1848 og var verdens mest demokratiske land ifølge denne indeksen, med USA på andreplass (0,34) og Sverige på tredjeplass (0,32). I 1853, like etter Louis Napoleons selvkupp, var Polyarchy-skåren halvert fra sin 1848-verdi til skarve 0,18. Dette plasserte Frankrike rett bak land som Mexico (0,20) og Bolivia (0,20) det året.

Frankrike forble relativt udemokratisk frem til Napoleon III ble drevet fra makten etter nederlaget mot prøysserne og deres allierte.

Louis Napoleon hadde altså tatt over makten i datidens mest demokratiske land i 1848, før han gjennomførte et selvkupp og førte Frankrike tilbake i retning diktatur. Etter at han ble drevet fra makten, og med innføringen av Den tredje franske republikk, skulle Frankrike atter en gang bli et av verdens mest demokratiske land (Polyarchy-skår på 0,50 i 1872, kun slått av New Zealand, Sveits og Australia det året).

Denne 170 år gamle historien om Louis Napoleons vei mot å bli Napoleon III er ikke bare interessant av historiske årsaker. Den er fortsatt svært relevant for å forstå dagens situasjon i mange land, i den forstand at den illustrerer en vanlig måte demokratier «dør» på (Levitsky og Ziblatt 2018). I de siste tiårene har det nemlig vært slik at de fleste demokratier som har brutt sammen og gått over til diktatur, ikke har endret styresett som følge av militærkupp. I stedet har demokratiske sammenbrudd, eller iallfall svekking av demokratier, kommet av at den valgte lederen – som Recep Tayyip Erdoğan i Tyrkia eller Viktor Orbán i Ungarn – konsentrerer makten i egne hender og svekker eller fullt ut opphever demokratiet (Svolik 2019). Dette fenomenet skal vi diskutere nærmere i kapittel 3, i gjennomgangen av viktige utviklingstrekk blant demokratier og diktaturer verden over fra 1789 til i dag. Før det skal vi i kapittel 2 diskutere hvordan vi kan og bør måle demokrati. Men før vi kan si noe om gode og dårlige målinger, må vi vite hva det er vi egentlig ønsker å måle. Derfor vies resten av dette kapitlet til å diskutere definisjoner som omhandler politiske regimetyper generelt og demokrati og diktatur mer spesifikt.

Dersom vi følger praksis fra dagligtalen og bare omtaler regimer som «demokratier» eller «diktaturer» uten nøyaktig å presisere hva vi mener med begrepene, og hvordan vi nøyaktig skal måle dem, risikerer vi å snakke forbi hverandre og feilklassifisere regimer. Med slike unøyaktigheter og manglende presisjon åpner vi også opp for at andre psykologiske mekanismer påvirker hvordan vi klassifiserer regimer. For eksempel kan politisk ideologi farge vår oppfatning av om et regime er «bra» eller «dårlig», og dermed om det fortjener merkelappen «demokrati» eller «diktatur». For å ta to relevante eksempler fra året 2020, vil de som ideologisk heller mot venstresiden og betegner seg selv som sosialister, kanskje være mer tilbøyelige til å klassifisere Nicolás Maduros «bolivarianske regime» i Venezuela som demokrati, mens de som ligger ideologisk nærmere

den populistiske høyresiden kanskje vil være mer tilbøyelige til å klassifisere Viktor Orbáns Ungarn som demokratisk.

I den grad vi lar slike ideologiske oppfatninger prege regimeklassifiseringene våre, er vi dårlige statsvitere. Vi trenger klare og presise definisjoner, som tillater oss mer nøyaktig måling av regimer, som igjen åpner opp for mer valide sammenligninger og testing av hypoteser om årsaker til og effekter av ulike politiske regimer. Nøyaktig begrepsbruk og gode mål er nøkkelen til videre forståelse av demokratiets årsaker og effekter. Derfor vil vi i resten av dette kapitlet ta ett steg tilbake og diskutere hva vi mener med begrepene *demokrati* og *diktatur*. Hvordan har statsvitere og andre definert disse begrepene opp gjennom historien, og hva er de rådende definisjonene av demokrati og diktatur i dag?

1.2 Politisk regime og regimetype

Et politisk regime kan defineres som de uformelle og formelle reglene som bestemmer hvordan man velger hvem som sitter med makt, altså hvordan man velger ledere som tar politiske beslutninger, og hvordan disse lederne kan fjernes.[2] Siden ledere kan innsettes og fjernes på mange ulike måter, kan også politiske regimer grupperes etter mange forskjellige kjennetegn og plasseres i ulike kategorier.

Et av de aller eldste kategoriseringsskjemaene for politiske regimer finner vi i Aristoteles' (2000) *Politikken*. I denne boken, som er nesten 2400 år gammel, klassifiserer Aristoteles regimer etter hvor mange som styrer (én, få eller mange), samt etter om de styrende styrer på grunnlag av egeninteresse eller det bredere fellesskapets interesser. Et eksempel på et nyere prinsipp for å klassifisere politiske regimer er det som fremsettes i Bueno de Mesquita mfl. (2003), der forfatterne blant annet skiller mellom politiske regimer etter antallet medlemmer i den såkalte vinnerkoalisjonen (*winning coalition*). Vinnerkoalisjonen er de gruppene – det være seg militæroffiserer, byråkrater, godseiere, industrieiere eller arbeidere – som lederen støtter seg til for å bli sittende ved makten. Bueno de Mesquita mfl. er først og fremst opptatt av at antallet mennesker i vinnerkoalisjonen er bestemmende for hvordan ledere oppfører seg, og for hva slags politikk som blir satt ut

2 Det finnes litt ulike varianter av definisjonen på hva et regime er. I tillegg til regler for å innsette og avsette ledere vil noen legge til regler for hvordan (viktige) politiske beslutninger tas, som et kjennetegn på et regime.